

Наукова думка, 1976. – Т. 7. – 1976. – С. 61; **12.** Словник української мови: в 11 т. / [за заг. ред. акад. І. Білодіда]. – К.: Наукова думка, 1977. – Т. 8. – 1977. – С. 574; **13.** Словник української мови: в 11 т. / [за заг. ред. акад. І. Білодіда]. – К.: Наукова думка, 1978. – Т. 9. – 1978. – С. 423–686; **14.** Словник української мови: в 11 т. / [за заг. ред. акад. І. Білодіда]. – К.: Наукова думка, 1979. – Т. 10. – 1979. – С. 136–218; **15.** Словник української мови: в 11 т. / [за заг. ред. акад. І. Білодіда]. – К.: Наукова думка, 1980. – Т. 11. – 1980. – С. 93–647; **16.** *Франко І.* Нова українська література / І. Франко // Літературно-критичні статті. – К.: [б. в.], 1950. – С. 376–377.

Вербич С.О. (Київ, Україна)

Гідронімно-топонімні паралелі в ареалі Верхньо-Середнього Дністра: проблема первинності / вторинності гідронімооснови

Об'єкт дослідження в пропонованій статті – гідроніми басейну Верхньо-Середнього Дністра, а також їхні дублети з-поміж інших топонімів у межах цього ареалу; предмет лінгвістичного аналізу – з'ясування ролі внутрішньо- та позамовних чинників у встановленні первинного / вторинного характеру гідронімооснови.

Ключові слова: географічний апелятив, гідронім, мікротопонім, оронім, доонімна семантика.

В статтє проплагаеться структурно-семантический анализ гидронимно-топонимных дублетов в ареале Верхнего и Среднего Поднестровья. Главное внимание акцентируется на определении роли интра- и экстралингвальных факторов в формировании первичного или вторичного характера гидронимосновы.

Ключевые слова: географический апеллатив, гидроним, микротопоним, ороним, апеллативная семантика топонима.

The article describes the hydronyms and their structural equivalents among other toponyms in the Upper and the Middle Dniester river basin. Influence of the intra- and extralingual factors on the primary / secondary determination of hydronym stem is defined.

Key words: geographic apelativ, hydronym, minitoponym, oronym, preonymic semantics.

Системне дослідження власних назв уможливило виокремлення з-поміж різних класів пропріальної лексики так званих онімних збігів на зразок: місто *Смотрич* – річка *Смотрич*, гора *Кичера* – потік *Кичера*, болото *Мочарі* – поле *Мочарі*, озеро *Свитязь* – село *Свитязь* та ін. В ономастиці такі онімні паралелі кваліфікують як омоніми у сфері власних назв, тобто це оніми, що мають однакову структуру, але позначають об'єкти з різних ділянок онімного простору [21, 94]. Вивчення таких назв на певному синхронному зрізі може бути цікаве для дослідника з таких

міркувань: 1) з'ясування первинності / вторинності складників онімно-омонімних пар; 2) визначення ролі інтра- та екстралінгвальних факторів у встановленні первинності / вторинності онімів у межах омонімної пари; 3) з'ясування частотності виникнення онімних дублетів у різних класах поміна ргоргіа. Попередній огляд українського онімікону в такому аспекті дає підстави для виявлення власних назв-омонімів передусім у таких класах пропріальної лексики: I. **Антропоніми:** 1) особове ім'я – прізвище (ім'я *Хома* – прізвище *Хома*); 2) прізвисько – прізвище (прізвисько *Головатий* – прізвище *Головатий*). II. **Топоніми:** 1) гідронім – ойконім (річка *Збруч* – село *Збруч*); 2) ойконім – гідронім (потік *Угерці* (*Угерці*) – село *Угерці*); 3) оронім – гідронім (гора *Бердо* – потік *Бердо*). Онімні паралелі можна простежити й на рівні міжкласових збігів поміна ргоргіа, наприклад: гідронім – зоонім (річка *Дунай* – собака *Дунай*); антропонім – ергонім (особове ім'я *Світлана* – кафе «*Світлана*»); теонім – ергонім (бог *Перун* – видавництво «*Перун*») та ін. На особливу увагу заслуговують онімні паралелі у сфері топонімії як із огляду на їхню більшу частотність, порівняно, наприклад, з антропонімними омонімами, так і через різноманітність таких топонімних збігів, наприклад: гідронім – ойконім (річка *Стрий* – місто *Стрий*); оронім – гідронім (горб *Грунь* – потік *Грунь*); ойконім – гідронім (селище *Підбуж* – потік *Підбуж*); оронім – ойконім (гірський масив *Товтри* – село *Товтри*) тощо.

Об'єкт дослідження в пропонованій статті – гідроніми басейну Верхньо-Середнього Дністра (в адміністративно-територіальних межах Львівської, Івано-Франківської, Тернопільської та Вінницької областей), а також їхні структурні відповідники (онімні паралелі) з-посеред інших топонімів у межах цього ареалу. Мета дослідження – з'ясувати роль внутрішньо- та позамовних чинників у встановленні первинності / вторинності кожного складника таких омонімних пар: оронім – гідронім чи гідронім – оронім; гідронім – мікротопонім чи мікротопонім – гідронім; гідронім – ойконім чи ойконім – гідронім на підставі етимологічного аналізу таких топонімних дублетів з урахуванням даних місцевої географії.

Верхови́на – р., л. Серету л. Дністра; нп Дубина, Городище, Кобзарівка, Дітківці і Мшанець Зборівського р-ну Тернопільської обл. [22, 99]. Цей гідронім можна пояснювати або як вторинний щодо однойменного топоніма, зокрема ороніма (шляхом перенесення назви із суміжного топооб'єкта), пор., наприклад, назву гірського хребта *Верховина* (пол. *Wierzchowina*) на Прикарпатті [42: XIII, 411], або як лексико-семантичний дериват від гідрографічного апелятива *верхови́на* 'початок річки, місце, звідки починається річка' [12, 24]. На можливість такої альтернативної мотивації гідроніма *Верхови́на* вказують й інші споріднені слов'янські топоніми, наприклад: пот. *Верховина* в колишній В'ятській губ. Росії [45: I,

297] ~ рос. діал. *верхови́на* ‘підвищення’, ‘верхів’я річки’ [23: 4, 163], пол. топонім *Wierzchowina* ~ пол. діал. *wierzchowina* ‘гірська частина, верх’, ‘гірська течія річки, потоку; місцевість над гірською течією річки’ [40, 69], чes. топонім *Vrchovina* < чes. діал. *vrchovina* ‘джерело, струмок’ [41: IV, 633–644], пор., однак, чes. *vrchovina* ‘гірський край’ [13: 1, 360]. Розв’язати проблему альтернативної мотивації семантики кожної конкретної власної географічної назви *Верховина* (наприклад, гідроніма чи ороніма) допоможуть позалінгвальні фактори – фізико-географічні особливості тієї місцевості, де локалізовано відповідний об’єкт.

Остріг – пот., л. Укерника л. Опору п. Стрия; с. Риків Сколівського р-ну Львівської обл. [18, 49]. Зазначений гідронім можна переконливо тлумачити як такий, що постав способом трансонімізації ідентичного ороніма, пор. назви гори *Остріг* (пол. *Ostróg*) у колишньому Стрийському пов. [42: VII, 790], верха *Остріг* у тій же місцевості (с. Орява Стрийського р-ну Львівської обл.; 20). Гідронімі паралелі в низці слов’янських регіонів, як-от пол. р. *Ostroga* в бас. Варти пр. Одеру [36, 105], хорв. *Ostrog* – пот. у бас. Сави [35: II, 62] також, очевидно, співвідносні з аналогічними назвами ороландшафту, пор., наприклад, сербський оронім *Ostrog* [26: III, 166]. Важливо відзначити, що апелятивна лексика, аналогічна до наведених топонімів, демонструє відсутність гідросемантики, наприклад: д.-рус. *острог* ‘частокіл із дерев’яних колод’ > назва міста *Острог* у Рівненській обл. (такі частокіли-укріплення були обов’язковими елементами більшості давніх поселень; 9, 55), укр. *óстріг* ‘пліт із дранок, сучків’, рос. *остро́г* ‘укріплення, в’язниця’, блр. *астрóг* ‘т. с.’, болг. *остро́г* ‘жердина в копиці сіна’, слвн. *ostròg* ‘табір, стан’, пол. *ostróg* ‘огорожа із загострених кілків’, чes. *ostròh* ‘укріплення’ [13: 4, 228]. На основі наведених апелятивів для географічного терміна *остріг*, твірного для ороніма *Остріг*, можна відновлювати семантику *‘гостра вершина, шпиль гори’, що підтверджують значення складників *острий* ‘гострий’ і *ріг* ‘підгір’я’, ‘гостра вершина’ [17, 247].

Пóгар – пот.: 1) п. Зубриці л. Майдану п. Стрия; сс. Кринтята, Зубриця Турківського р-ну Львівської обл.; 2) л. Завадки п. Стрия; с. Межигір’я тих самих р-ну й обл.; 3) п. Сухої п. Кам’янки п. Опору п. Стрия; с. Кам’янка Сколівського р-ну тієї самої обл.; 4) л. Либохірки л. Стрия; с. Либохора Турківського р-ну тієї самої обл. [18, 53–54]. Цей гідронім пояснюємо як вторинний до назви суміжного топооб’єкта на зразок місцевих мікротопонімів: поле *Пóгар* (с. Нижня Рожанка Сколівського р-ну Львівської обл.), ліс *Пóгар* (с. Тухля тих самих р-ну й обл.; 20), ороніма (назва гірського хребта) *Погар* (пол. *Pohar*) у колишньому Стрийському пов. [42: VIII, 514]. Семантика твірного для вказаних топонімів апелятива *пóгар* ‘згарище’ [13: 1, 567], діал. ‘випалене місце в лісі’ [10, 74] переконливо вказує на вторинність гідроніма *Пóгар* стосовно якоїсь контактної назви топооб’єкта.

Поло́ми – пот., л. Волосянської п. Опору п. Стрия; с. Славське Сколівського р-ну Львівської обл. [18, 54–55]. Ця топографічна назва неоднозначна щодо мотивації семантики твірної основи *Полом-*. На перший погляд гідронім *Поло́ми* можна пов'язувати з назвою об'єктів особливого карпатського (гірського) ландшафту, на що вказують спільнокореневі апелятиви на зразок укр. *лім* 'уламки', *злом* 'уламок', *залом* 'обвалений берег' [13: 3, 188], *полóm* 'злам' [8: 3, 286], похідні від дієслова *ломи́ти* 'ламати' та його префіксальних дериватів – *зломити*, *заломити*, *поломити*, а також назва гірського хребта в Карпатах *Полома* (пол. *Połoma*) [42: VII, 24], чес. топонім *Polom*, в основі якого вбачають ст.-чес. *lom* 'щось поламане; каміння' [41: III, 430], пол. ороніми *Połom Mały* і *Wielki* в Сілезії [42: VIII, 723]. Однак наявність назв гідрооб'єктів з основою *Полом-* в інших регіонах Славії, пор., наприклад, пол. пот. *Potom* у бас. Вісли [37, 22], млин (очевидно, водяний. – С.В.) у Мазовії *Potom* [42: VIII, 724], а також спільнокорених гідронімів на *Лімн-* / *Ломн-* (*Лімниця*, *Ломниця*), засвідчених у більшості слов'ян, для яких М.О. Осипова відновлює псл. гідротермін **lomъnica* [20, 133] (на підтримку гідросемантики псл. **lomъnica* свідчить, зокрема, чес. **Lomnice* 'ломна вода'; 39, 69), вказують на ймовірність мотивації внутрішньої форми гідроніма *Поломи* саме гідрографічним значенням, тобто на можливу первинність назви гідрооб'єкта. Цілком можливо, що корінь *лом-* у гідронімах *Лімна*, *Лімниця*, *Поломи* міг позначати семантику, що характеризувала особливості річища (кам'янистого) цих річок і потоків, пор. стосовно цього гідрографічний опис р. *Лімниця* в бас. Середнього Дністра [22, 319]: долина цієї річки перетинає скиби (кам'янисті утворення), простягаючись із південного заходу на північний схід [24, 45], а також назву р. *Lomnica* в Словаччині < слвц. *lomný* 'поламаний камінь на дні потоку' [43, 53].

Прині́р – пот., л. Кального п. Вадрусівки л. Опору п. Стрия; с. Кальне Сколівського р-ну Львівської обл. [18, 65]; *Прині́ра* – пот.: 1) пр. Баблихівця пр. Рибника-Зубрицького пр. Стрия п. Дністра; там і г. *Прині́р*; с. Зубриця Турківського р-ну Львівської обл.; 2) с. Хороцеве Верховинського р-ну Івано-Франківської обл. [22, 446]. Для зазначеного гідроніма знаходимо такі споріднені назви в інших регіонах Славії: р. *Přípeř* у Чехії [41: III, 481], пол. *Przyporniak* – пот. у бас. Вісли [37, 28]. Назви гідрооб'єктів *Прині́р*, *Прині́ра* невіддільні від місцевого топонімного контексту, пор., наприклад, ороніми *Прині́р* – гора (с. Ластівка Старосамбірського р-ну Львівської обл.; 20), *Прині́р* (пол. *Przypor*) – гірський хребет у Карпатах [42: IX, 223], болг. *Принор* – скелясте бердо в Маданско [27, 281], макед. *Pripor* – мікротопонім [38, 358], топонім *Принор* у Сербії [11, 49], топонім *Přípeře* в Чехії [41: III, 467]. Як видно з наведеного переліку власних географічних назв, оніми *Прині́р*, *Принер*, *Принор* позначають переважно об'єкти орографічного ландшафту. Це

вказує на вірогідну вторинність таких гідронімів щодо однойменних назв суміжних ім гір, горбів, скель, підвищень тощо. Про це свідчить і семантика географічних апелятивів, співвідносних із відповідними топонімами, наприклад: укр. діал. *при́пір* ‘стрімкий схил гори’, ‘стрімка скеля, що прилягає до гори’ [17, 244], бойк. *прупір* ‘стрімкий бік гори’, ‘низовина, що прилягає до гори’ [33, 240], болг. *прупор* ‘стрімка скеля’ [14, 198], пол. *przypor* ‘скелясте підвищення, приперте до гори’ [44: V, 348] та ін. Загальнослов’янський ареал згаданої онімно-апелятивної лексики уможливорює реконструкцію праформи **priporъ* (< **priperti*) зі значенням **‘місцевість (об’єкт), що прилягає до якогось топооб’єкта’*.

При́слін – пот.: 1) п. Уричанки л. Стрия; с. Урич Сколівського р-ну Львівської обл.; 2) л. Ягистівого л. Опору п. Стрия; с. Тухля тих самих р-ну й обл.; 3) п. Секульської п. Рожанки п. Опору п. Стрия; с. Верхня Рожанка тих самих р-ну й обл.; 4) п. Головської л. Зубриці л. Майдану п. Стрия; с. Головеське Турківського р-ну тієї самої обл. [18, 65]. Щодо споріднених гідронімів за межами України, то таку назву відзначено в Польщі, пор. пот. *Przystop* (*Przysłup*) у бас. Вісли [37, 56]. Згадані назви гідрооб’єктів, очевидно, постали шляхом трансонімізації аналогічних оронімів, на що, зокрема, вказують назви гори *Прислін* (с. Лавочне Сколівського р-ну Львівської обл.; 19), а також гірського хребта *Прислін* (пол. *Przysłup*) у колишньому Стрийському пов. [42: IX, 229]. Зазначене підтверджують топонімні відповідники з інших слов’янських ареалів, наприклад: болг. *Прѣслуп* – назва улоговини між двома гірськими верхами в Маданско [27, 280], чес. *Príslop* – ойконім [41: III, 483] (напевно, у гірській місцевості. – С.В.). Топоніми *Прислін* та споріднені географічні назви виникли в результаті онімізації ідентичних місцевих географічних термінів на зразок: укр. діал. *прислін* (*прислон*) ‘долина між двома горами’ [17, 245], болг. *преслан* ‘улоговина’, ‘гірський перевал’, ‘височина, хребет’ [4: 5, 670–671], чес. *príslop* ‘гірська улоговина’, ‘стрімкий бік гори’ [41: III, 483], пол. *przysłup* ‘скелястий хребет, що виділяється з-посеред скель’ [44: V, 370] < псл. **persolpъ* ‘перевал; прохід у горах’ [1, 69]. Зауважимо, що наведені топоніми й апелятиви свідчать про несхіднослов’янську (українську) фонетичну структуру гідронімів і оронімів *Прислін*, яка зазнала впливу польської мови. На українському ґрунті варто було б очікувати форм на зразок *Пересолон* / *Переселен*.

Теребіж – пот., п. Жвану л. Дністра; між рр. Говірка і Бахтинка; нп Конищів, Муровані Курилівці й Галайківці Мурованокуриловецького р-ну Вінницької обл. [22, 558]. Зазначений гідронім має апелятивний відповідник – укр. *теребіж* ‘місце, очищене від кущів’ [13, 549]. Споріднену топографічну семантику реалізували також й інші слов’янські відповідники укр. *теребіж*, наприклад: блр. *церабѣж* ‘місце, де викорчувано ліс, кущі під сінокіс, поле’ [32, 202], болг. *требѣж* ‘гора, де

викорчувано ліс для орної землі' [15, 272–273], макед. *требеж* 'місце, де вирубано й викорчувано ліс' [5, 160] та ін. Такі народні географічні терміни стали твірними передусім для назв місцевостей, де було викорчувано ліс, як-от: ороніми *Теребѣжі*, *Теребіж* на Івано-Франківщині [6, 378], мікротопонім (нива) *Теребіж Мали́й* (с. Верхнє Синьовидне Сколівського р-ну; 19), мікроойконім (хутір) *Теребежі* (Бродівський р-н Львівської обл.; 3, 345). Водойми, локалізовані в цій місцевості, природно, отримали такі назви шляхом перенесення із суміжних топооб'єктів. Отже, гідроніми – аналізований *Теребіж*, а також прикарпатський *Теребіж* [22, 558], хорв. *Trebeš* у бас. Сави [35: II, 145] – треба кваліфікувати як вторинні щодо контактних топонімів *Теребіж*, *Теребеж*, *Trebeš*.

Трускавець – пот., л. Стрия п. Дністра; між рр. Бутельський і Лазок; пор. м. *Трускавець* Львівської обл. [22, 574]. Цей гідронім не має апелятивних відповідників у сучасній українській мові. Однак такі лексеми засвідчено в інших слов'янських мовах, наприклад: чес. *truskavec* 'назва рослини, полуниця', словц. *truskavec* 'т. с.' [13: 5, 659], пор. ще спільнокореневі утворення: укр. діал. *трускавка* 'суниця, полуниця', блр. *труска́лкі*, *трускаўкі*, словн. *truska*, *truskowec*, пол. *truskawka*, в.-луж. *truskalka* 'т. с.' [13: 5, 659]. З-поміж онімних відповідників відзначимо назву м. *Трускавець* на Львівщині [3, 137], пол. ойконім *Truskawiec* (*Truszkawiec*) [42: XII, 522], пор. ще спільнокореневі топоніми: пол. *Truskaw* [34, 208], чес. *Truskavna* < *truskava* 'назва рослини' [41: IV, 390]. Щодо мотивації внутрішньої форми власних географічних назв ознакою 'назва рослини', то така семантика цілком можлива для мікротопонімів, однак для гідронімів мало ймовірна, якщо вони, звичайно, не вторинні до відповідних ойконімів чи мікротопонімів. Для кожної з перелічених географічних назв її семантичний етимон треба з'ясовувати, враховуючи природно-географічні особливості місцевості, де той чи той топооб'єкт відзначений. Стосовно прикарпатського гідроніма *Трускавець*, то, на нашу думку, є підстави аналізувати його як первинну назву. Таке припущення ґрунтуємо на тому, що від праслов'янської основи **trusk-* утворювалися давні слов'янські назви струмків і колодязів зі стрижневою семантикою 'гарячий', 'холодний', 'такий, що б'є струменем' [25, 224–225]. Таким чином, гідронім *Трускавець* можна виводити від архаїчного **truskavьsь* (< **truskavьjь* < **truskati*, яке пов'язане на основі аблаута з **tryskati*, пор. чес. *tryskati* 'текти стрімко (про струмінь води)'; 16, 50–51) 'потік зі стрімкою течією' або 'потік, де є джерела'. У цьому контексті зауважимо, що пот. *Трускавець* тече в гірській місцевості [42: XII, 521–522], де водойми мають швидшу, порівняно з рівниною, течію. З іншого боку, відомо, що в довколишній місцевості є багато мінеральних джерел [7: 3, 310]. Це також могло вплинути на появу гідроніма *Трускавець* зі згаданою мотивацією.

У результаті етимологічного й структурно-семантичного аналізу гідронімів *Верхови́на, Острі́г, Пóггар, Полóми, Припíр, При́сліп, Тéребіж, Трускавéць*, локалізованих у бас. Верхньо-Середнього Дністра, доходимо таких висновків:

1. Для більшості наведених назв річок, потоків можна констатувати їхню вторинність щодо назв суміжних об'єктів оро- чи ширше – тополандшафту (гір, горбів, скель, ущелин), місцевостей (полів, урочищ), де викорчувано, вирубано і спалено ліс, що переконливо підтверджує семантика відповідних географічних апелятивів. Це гідроніми *Острі́г, Пóггар, Припíр, При́сліп, Тéребіж*.

2. Назви гідрооб'єктів *Верхови́на, Полóми, Трускавéць* також можна кваліфікувати як утворені способом трансонімізації ідентичних оронімів, мікротопонімів, ойконіма (назва р. *Трускавець*). Однак імовірне й альтернативне їх (гідронімів) пояснення як первинних (з цього приводу зауважимо, що мотивація внутрішньої форми назв річок, потоків тісно пов'язана з гідрографічними особливостями об'єкта – характером течії, складом берегового ґрунту, формою русла тощо), на що вказує неоднозначна семантика апелятивних відповідників для цих назв, наприклад: укр. *верхови́на* 'початок річки, місце, звідки починається річка', рос. діал. *верхóви́на* 'підвищення', 'верхів'я річки', пол. діал. *wierzchowina* 'гірська частина, верх', 'гірська течія річки, потоку; місцевість над гірською течією річки'; *полóm* 'злам (каменя, скелі тощо. – С.В.)', пор. також спільнокореневе *злом* 'уламок' при реконструйованому гідротерміні псл. **lomьnica*; псл. основа **trusk-* із стрижневою семантикою 'такий, що б'є струменем', базовою для реконструйованого **truskavьсь*.

3. Основним критерієм для визначення первинності / вторинності компонентів омонімної пари власних назв є семантичний, що спирається на зіставлення аналізованого оніма з його апелятивним відповідником, тобто спершу, як слушно відзначає М.М. Юрків, ми встановлюємо напрям онімізації, а вже потім – трансонімізації [31, 71]. Допоміжним критерієм можна вважати хронологію, що дає змогу з'ясувати більш ранню фіксацію в писемній пам'ятці однієї назви топооб'єкта стосовно аналогічної другої (наприклад, гідронім *Зубря*, що на Львівщині, вперше згадано в 1213 р., а ойконім *Зубря* – у 1394 р.; 28, 82–83). На цій підставі також можна визначати первинність чи вторинність конкретної власної географічної назви щодо її дублета з іншого топонімного класу з урахуванням, звичайно, семантики твірного апелятива. Однак проблемність цього позамовного чинника в тому, що, по-перше, перед авторами (укладачами) історичних джерел зазвичай не стояла мета зафіксувати, який із топонімних дублетів датований раніше, а який пізніше, по-друге, історичні пам'ятки частіше фіксують інформацію про певний ойконім і значно рідше – про гідронім.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аникин А.Е. К семантическому анализу некоторых славянских слов / А.Е. Аникин // Этимология. 1982 / Отв. ред. О.Н. Трубачев. – М.: Наука, 1985. – С. 65–82; 2. Анкета Інституту української мови НАН України для збору ономастичних матеріалів; 3. Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року (видання перше). – К.: Українське вид-во політ. літератури, 1947; 4. Български етимологичен речник / Съст. В.Георгиев, Ив.Гълъбов, Й. Заимов, Ст. Илчев, В. Анастасов, Х. Дейкова и др. – София: Академично изд-во «Проф. Марин Дринов», 1971–2010. – Т. 1–7; 5. Видоески Б. Географската терминологија во дијалектите на македонскиот јазик / Б. Видоески. – Скопје: Македонска Академија на науките и уметностите, 1999; 6. Габорак М. Назви гір і полонин Івано-Франківщини. Словник-довідник. – Вид. друге, доп., уточн. / М. Габорак. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2008; 7. Географічна енциклопедія України / Відп. ред. О.М. Маринич. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1989–1993. – Т. 1–3; 8. Словарь української мови / Упоряд. з дод. влас. матеріалу Б.Д. Грінченко. – К., 1907–1909. – Т. 1–4; 9. Гуржій І.О., Макаренко Л.Л., Жевахов П.І. Історія назв: Ровно, Дубно, Острогож / І.О. Гуржій та ін. // Наука і життя. – 1965. – №2. – С. 55; 10. Данилюк О.К. Словник народних географічних термінів Волині / О.К. Данилюк. – Луцьк: Надтир'я, 1997; 11. Тириш Л. Ономастика белопаланачког краја / Л. Тириш // Ономатолошки прилози. – 1997. – Књ. XIII. – С. 37–338; 12. Дзєндзелівський Й.О. Из спостережень над українською гідрографічною номенклатурою (назви частин річки) / Й.О. Дзєндзелівський // Тези III Республ. ономастичної гідронімичної конференції. – К., 1965. – С. 23–27; 13. Етимологічний словник української мови: В 7 т. / За ред. О.С. Мельничука. – К.: Наукова думка, 1982–2012. – Т. 1–6; 14. Ковачев Н.П. Топонимията на Троянско / Н.П. Ковачев. – София: Изд-во на БАН, 1969; 15. Ковачев Н. Местните имена във Великотърновско / Н. Ковачев. – Велико Търново: Университет «Кирил и Методий», 2001; 16. Куркина Л.В. Славянские этимологии / Л.В. Куркина // Этимология. 1994–1996 / Отв. ред. О.Н. Трубачев. – М.: Наука, 1997. – С. 46–57; 17. Марусенко Т.А. Материалы к словарю украинских географических апеллятивов (названия рельефов) / Т.А. Марусенко // Полесье: Лингвистика. Археология. Топонимика / Отв. ред. В.В. Мартынов, Н.И. Толстой. – М.: Наука, 1968. – С. 206–255; 18. Матіів М.Д. Словник гідронімів басейну ріки Стрий / М.Д. Матіів. – Сімферополь: Кримське навч.-пед. держвидавництво, 1999; 19. Ономастичний архів Інституту української мови НАН України; 20. Осипова М.А. О праславянских словообразовательных диалектизмах / М.А. Осипова // Этноязыковая и этнокультурная история народов Европы. – М.: Издательство «Индрик», 1995. – С. 126–141; 21. Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии. – М.: «Наука», 1978; 22. Словник гідронімів України / Ред. кол.: А.П. Непокунний, О.С. Стрижак, К.К. Цілуйко. – К.: Наукова думка, 1979; 23. Словарь русских народных говоров / Под ред. Ф.П. Филина, Ф.П. Сороколетова, С.А. Мызникова. – М.: Л.; СПб.: Наука, 1966–2011. – Вып. 1–44; 24. Стадницький Д.Г. Деякі структурно-орграфічні особливості Горган / Д.Г. Стадницький // Вісник Львівського держ. університету ім. І. Франка. Серія географічна. – Львів, 1962. – №1. – С. 40–45; 25. Трубачев О.Н. Ремесленная терминология в славянских языках (Этимология и опыт групповой реконструкции) / О.Н. Трубачев. – М.: Наука, 1966; 26. Фасмер М.

Этимологический словарь русского языка / М. Фасмер. – М.: Прогресс, 1964–1973. – Т. I–IV; **27.** *Христов Г.* Местные имена в Маданско / Г. Христов. – София: Изд-во на БАН, 1964; **28.** *Черняхивская Е.М.* Взаимоотношения между названиями населенных мест и гидронимами / Е.М. Черняхивская // Доклады и сообщения Львовского отдела Географического общества УССР за 1964 г. – Львов: Изд-во Львовского ун-та, 1965. – С. 82–84; **29.** Чешско-русский словарь / Под ред. Л.В. Копецкого, Й. Филиппа, О. Лешки. – Изд. 2. – М.: Изд-во «Русский язык»; Прага: Гос. пед. издательство, 1976. – Т. 1–2; **30.** Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд / Под ред. О.Н. Трубачева, А.Ф. Журавлева. – М.: Наука, 1974–2011. – Вып. 1–37; **31.** *Юрків М.М.* Гідронімно-ойконімний паралелізм в українській ономастиці (на матеріалі ономастикону Західної України) / М.М. Юрків. – Тернопіль: Богдан, 1999; **32.** *Яшкін І.Я.* Беларускія геаграфічныя назвы. Тапаграфія. Гідралогія / І.Я. Яшкін. – Мінск: «Навука і тэхніка», 1971; **33.** *Atlas gwar bojkowskich* / Pod red. J. Riegera. – Wrocław etc.: Wyd-wo PAN, 1984; **34.** *Bijak U.* Nazwy miejscowe południowej części dawnego województwa mazowieckiego / U. Bijak. – Kraków: Wyd-wo naukowe DWN, 2001; **35.** *Dickenmann E.* Studien zur hydronymie des SaveSystems / E. Dickenmann. – Heidelberg: Karl Winter. – Universitätsverlag, 1966. – Т. I–II; **36.** *Hydronymia Odry: Wykaz nazw w układzie hydrograficznym* / Pod red. H. Borka. – Opole: Instytut Śląski, 1983; **37.** *Hydronymia Wisły. Cz. I: Wykaz nazw w układzie hydrograficznym* / Pod red. P. Zwolińskiego. – Wrocław etc.: Wyd-wo PAN, 1965; **38.** Имена места. Pregled svih mesta i opština, narodnih odbora srezova i pošta u Jugoslaviji. – Beograd: Izd. Službenog lista FNRJ, 1956; **39.** *Jiskra Z.* Starší česká jména přítoky Mže / Z. Jiskra // *Acta Onomastica*. – 2005. – R. XLVI. – S. 65–71; **40.** *Kopertowska D.* Nazwy topograficzne Radomskiego / D. Kopertowska // *Onomastica*. – 1994. – R. XXXIX. – S. 49–78; **41.** *Profous A., Svoboda J.* Místní jména v Čechách: jejich vznik, původní význam a změny / A. Profous, J. Svoboda. – Praha: Nakl. Čes. Akad. věd, 1947–1957. – D. I–IV; **42.** Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. – Warszawa: Nakł. F. Sulimierskiego, W. Walewskiego, 1880–1902. – Т. I–XV; **43.** *Sičáková L.* Hydronymia slovenskej časti povodia Slanej / L. Sičáková. – Prešov: Pedagogická fakulta UPJŠ, 1996; **44.** Słownik języka polskiego / Pod red. J. Karłowicza, A. Kryńskiego, W. Niedźwiedzkiego. – Warszawa: Nakł. prenumeratorów i Kasy im. Mianowskiego, 1900–1927. – Т. I–VIII; **45.** *Wörterbuch der russischen Gewässernamen* / Begr. von M. Vasmer. – Berlin-Wiesbaden Otto Harrasowitz, 1961–1964. – Bd I–III.

Гладченко А.М. (Київ, Україна)

Граматико-семантичні особливості словотвору чеської ботанічної номенклатури

У статті розглядаються особливості словотвору чеських ботанічних іменів, визначено суфікси, за допомогою яких утворено дендроніми у сучасній чеській мові. Аналізуючи словотворення дендронімів, приділяється увага питанням їх мотивації.

Ключові слова: чеська мова, чеська ботанічна номенклатура, словотвір.